

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Biennii Peripatetici

Complectens Quæstiones Logicales Una Cum Institutionibus Dialecticis Ad Antiquorum Recentiorumque Mentem Resolutas, Nec Non Juxta Modernam Scholarum Peripateticarum Methodum Elaboratas & Explicatas

Kretz, Marquard

Herbipoli, 1749

§. 1. An Logica sit virtus intellectualis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52248)

sylogismo scientifico agit seu demonstratione. Vel est *Topica*, quæ per infallibiles regulas docet intellectum in materia probabili conclusionem quoad materiam quidem probabilem, quoad formam verò certam & evidentem deducere. Vel est *Sophistica*, quæ docet infallibiliter syllogismum falsum dignoscere, ejusque fallacias detegere.

ARTICULUS II.

De Genere Logicæ.

3. **H**Oc & sequentibus articulis in essentiam Logicæ accuratiùs inquiretur: quia verò rei cujuslibet essentiam duo constituunt, Genus nimirum & Differentia; hinc investigabitur primò, quodnam sit genus Logicæ? quæ ejus differentia sit, postea tradetur. Hic porrò velim observes, statum quæstionis non esse de genere remoto; an scilicet Logica sit ens, sit qualitas, accidens, habitus? de hoc enim nemo dubitat. Status igitur quæstionis est de genere proximiorè Logicæ: an secundum omnes partes suas Analyticam, Topicam & Sophisticam sit virtus, sit ars, sit scientia? quæstioni huic tribus sequentibus §§. satisfiet.

§. I.

An Logica sit Virtus Intellectualis?

4. *Nota.* Virtus in genere est optima dispositio potentiaæ ad proprium opus. Ita Aristoteles 6. Ethic. cap. 1. Dicitur 1. *Optima dis-*

8 DE PROLEGOMENIS LOGICÆ.

positio: id est, habitus sive qualitas constanter inhaerens potentiae, eamque facilitans in ordine ad operationes. Dicitur 2. *ad proprium opus*: id est ad opus perfectum, optimum & congruens potentiae, in qua virtus residet. Alia est moralis, alia intellectualis. *Moralis est*, quae perficit voluntatem & mores, pertinetque ad Ethicam, v. g. Temperantia, Fortitudo &c. *Intellectualis* vel virtus mentis est, quae perficit intellectum, eumque disponit ad optimum, id est, *verum*: verum enim est optimum intellectus, sicut bonum est optimum voluntatis.

5. *Dico*. Logica est virtus intellectualis secundum omnes suas partes. *Prob.* Habitus inclinans intellectum ad optimum, scilicet verum, est virtus intellectualis: *atqui* Logica secundum omnes suas partes est talis habitus; ergo secundum omnes suas partes est virtus intellectualis. *Prob. min. per partes*. Imprimis *Analytica* per regulas suas infallibiles inclinatur intellectum, ut per conclusiones certas & infallibiles semper attingat verum & nunquam fallatur, ergo haec est talis habitus. *Antecedens prob.* Si *Analytica* sive *Logica* demonstrativa non haberet regulas infallibiles, per quas inclinaret intellectum infallibiliter ad verum, ergo nulla daretur scientia. Sequela falsa est, ergo & id, unde sequitur. *Prob. Sequela*: primo ipsa *Logica* non foret scientia; quia deficientibus regulis infallibilibus & certis, scientem reddere certum de sua demonstratione non posset, id quod tamen ad scientiam necessario requiritur. Deinde nec reliquæ

liquæ scientiæ essent verè tales: cum enim illæ demonstrationum suarum certitudinem, veritatemque formæ à Logica mutuuntur, ab ea non accipient, quod ipsa non habet. *Secundò* Logica *Topica* & *Sophistica* sunt habitus inclinantes ad optimum. *Prob.* Topica per regulas infallibiles docet intellectum in materia probabili conclusionem quoad materiam quidem probabilem, quoad formam verò certam & evidentem deducere. *Sophistica* autem instruit intellectum, per regulas certas & infallibiles cognoscere & evitare syllogismorum fallacias, & sic saltem negativè disponit ad verum; ergo sunt habitus inclinantes ad optimum intellectûs. *Ant. prob.* Topica docet, quod syllogismus constans medio probabili probabiliter tantùm concludat; Sophistica verò docet v. g. quod syllogismus constans quatuor terminis non concludat. Quod utrumque æquè certum ac evidens est, quàm hoc, quod syllogismus demonstrativus concludat evidenter. Nam sicut ea, quæ sunt evidenter eadem uni tertio, sunt evidenter eadem inter se; sic etiam quæ sunt probabiliter aut inadæquatè eadem uni tertio, sunt probabiliter aut inadæquatè eadem inter se.

6. *Objic.* 1. Virtus ex D. Th. 2. 2. q. 55. est bona qualitas mentis, quâ nemo malè utitur: sed multi malè utuntur Logicâ; ergo non est virtus. R. D. maj. quâ nemo malè utitur ex intentione & directione virtutis C. ex propria malitia N. malus usus virtutis rectiùs dicitur abusus seu aberratio à virtute; mirum autem non est errare illum, qui aberrat.

7. *Obj.* 2. Juxta Aristotelem 7. *Physic. text.* 17. virtus est dispositio perfecti ad optimum: sed Logica non est talis dispositio: ergo. *Min. prob.* alias omnes Logici essent optimi, quod tamen falsum esse experientia jam sæpè docuit. *R. D. probat. min.* Omnes Logici essent optimi perfectione morali N. perfectione Logicæ C. negavi Logicos semper optimos esse perfectione morali, nimirum ex directione Logicæ, quæ perfectionem moralem nec complectitur nec intendit; illam tamen non excludit: nihil proinde repugnat, Logicos esse optimos etiam quoad perfectionem moralem ex directione alterius virtutis scilicet Ethicæ. Adverte præterea: in definitione Aristotelica virtutis modò allatâ *τὸ dispositio* significat qualitatem permanentem seu habitum. *Τὸ Perfecti* non significat subjectum jam antecederet esse perfectum; sed formaliter perfectum reddi in lineâ virtutis per ipsam virtutem. Vel, ut alii interpretantur, indicat subjectum debere esse perfectum physicè, non autem Logicè. *Τὸ Optimum* non intelligendum est simpliciter, sed in lineâ virtutis logicæ, & ad finem virtuti huic præfixum.

Inst. 1. Multi Logici errant in definiendo, dividendo & argumentando: ergo non omnes sunt perfecti perfectione logicâ. *R. D. ant.* errant ratione materiæ C. ratione formæ, *subdist.* errore proveniente à regulis Logicæ vel ex ejus intentione, N. errore proveniente ab ignorantia hominis necdum penetrantis regulas Logicæ, & præter ejus intentionem C.

Inst.

Inst. 2. His præmissis ad regulas Logicæ factis: *Nulla planta est rationalis; omnis homo est planta.* Logica inclinatur ad assensum huic conclusioni falsæ dandum: ergo *nullus homo est rationalis.* Ergo Logici errare possunt errore proveniente à regulis Logicæ, & ex ejus intentione. R. D. ant. Logica inclinatur ad dictam conclusionem ratione formæ, quæ bona est, C. ratione materiæ. N. Minorem ratione materiæ falsam deberet negare intellectus, & ad conclusionem falsam non inclinaretur.

Inst. 3. Logica tradit regulas de sophismate; sed hæc certè non inclinant ad verum; ergo. R. D. maj. tradit regulas de sophismate faciendo, N. de eo vitando & cognoscendo C. sophisma non est opus Logicæ, sed Logici aut Sophistæ.

3. *Obj. 3.* Logica Topica disponit ad actus tantum probabiles; sed hi sunt sæpè falsi; ergo saltem Topica disponit ad falsum. R. D. maj. disponit ad actus probabiles ratione materiæ. C. Ratione formæ N. & sic distinctâ minore, Conf. forma in probabilibus æquè evidens & infallibilis est, ac in evidentibus & analyticis: quod autem syllogismi topici subinde fallant ratione materiæ, hoc Logicæ per accidens est.

Inst. 1. Ergo Logica topica & sophistica erunt æquè virtus ac Analytica. R. D. illat. Quoad id, quod primariò respiciunt & intendunt. C. Quoad id, quod secundariò respiciunt, & intendunt. N. Logica Topica & Sophistica, utraque habitualis, respiciunt prima-

ma-

mariò, & intendunt veritatem logicam, sicut etiam analytica. Quod autem topica verferur in probabilibus ratione materiæ, hoc illi secundarium est, quod in decursu Logicæ adhuc meliùs intelliges.

Inst. 2. Habitus & actus specificantur ab objectis, ergo si objectum Topicæ est probabile & sæpe falsum, etiam habitus topicus erit tantum probabilis & sæpe falsus. R. D. ant. Specificentur ab objectis, i. e. debent participare omnia prædicata objectorum N. i. e., debent saltem unum aut alterum participare C. si enim habitus & actus deberent omnia prædicata participare ab objectis, ergo si objectum cognitionis sit corpus, etiam cognitio deberet esse corpus.

9. *Collige* 1. Thesis hæc intelligenda tantum est de Logica habituali; nam actualis, actus virtutis est, non ipsa virtus. 2. Logica non est fides humana, quia hæc est assensus propter auctoritatem loquentis: Logica verò nititur infallibilitate suarum regularum. 3. Logica non est opinio; hæc enim nititur motivis probabilibus cum formidine de opposito. Logica autem nititur motivo infallibili regularum. Nec obstat, quod in Logica multa asserantur tantum probabiliter. V. g. Logicam esse scientiam purè practicam &c. Nam ejusmodi asseriones potius fiunt à Professoribus Logicæ, quàm ab ipsa Logica.